

Kokous: 35. EFSA:n Advisory Forum

Aika: 11-12.2.2010

Paikka: Sevilla, Espanja

Suomen edustaja: Kirsti Savela

Kokouksen aiheita olivat mm. EFSA:n johtokunnan ja tieteellisen komitean kuulumiset, kriisiharjoitus, AESAN/EFSA:n järjestämä tuontiseminaari, julistus ruoankäyttötietojen keräämisestä, BIOHAZ- ja PPR- paneelien esittelyt, EFSA:n viestintästrategia. Jäsenmaiden katsauksissa esiteltiin tuloksia ja riskinarviointeja aminohappojen käytöstä lisäaineina, mineraaliveden sisältämistä korkeista booripitoisuuksista, Q-kuumetautitapauksista, mykotoksiineista, hormoneja häiritsevistä aineista ja bisfenolista. FI esitteli Suomessa julkisuuteen tulleet uudet elintarvikkeiden asetaldehyditulokset. EFSA päivitti tilanteet aspartaamista, dioksiinien monitoroinnista, melamiinista ja esitteli uusien riskinarviointiverkoston perustamista mm. nanoteknologiaan ja uusiin riskeihin (Emerging Risks) sekä Advisory Forumin AHAW ja Plant Health- kokousten muuttamista verkostoiksi.

• **EFSA:n johtokunta (Management Board)** hyväksyi joulukuun kokouksessa vuosisuunnitelman, budjetin ja resurssit. Myös verkoston perustamiseen liittyvät säännöt hyväksyttiin. Johtokunta tulee järjestämään "brain storming"- tyyppisen ideointikokouksen, jossa EFSA, eri virastot ja sidosryhmät keskustelevat tulevaisuudessa esiin nousevista tärkeistä aiheista kuten, EFSA:n dokumenttien käyttökohteet, salmonellan nollatoleranssi ja EFSA:n tehtävät ja tarkoitus. Irlanti, Saksa ja Ranska on kutsuttu edustamaan Advisory Forumia (AF).

• **EFSA:n tieteellinen komitea (Scientific Committee)**

Meneillään on paljon erilaisia projekteja, työryhmien kokouksia. Lisäksi Komissiolta on tullut tieteelliselle komitealle mm. nanoteknologiaan liittyviä kysymyksiä. Kemikaaleista ja aromiaineista tulee uutta tietoa ja kasvinterveydestä sekä pestisideistä on meneillään useita hankkeita. Jäsenmaat ovat tuoneet esille aineistojen huonon saatavuuden ja ne ovat esittäneet, että EFSA:n tiedekomitea edistäisi niiden saatavuutta. DE esitti kysymyksen kasviravintolisäkirjastosta ja "Botanicals positive ja negative" -listasta ja siitä, mitä EFSA aikoo tehdä estääkseen netissä villiintyneen myynnin. EFSA vastasi, että sidosryhmien kanssa järjestetään metodikokous ja EFSA pyysi myös listaamaan uusia tuotteita kasviravintolisäkirjastoon (Kompendium). SE kysyi EFSA:n ulkopuolisen arvioinnin palautteesta, johon EFSA vastasi, että se on saanut 37 erilaista palautekommenttia, joista keskustellaan maaliskuun kokouksessa.

• **Kriisiharjoitus**

Marraskuussa v. 2009 pidetyn kriisiharjoituksen tarkoitus oli testata puhelin- ja videoyhteyksien toimivuutta jäsenmaiden, EFSA:n ja Komission välillä. Harjoituksessa käytettiin EFSA:n kriisiharjoitusohjetta ja CRISMAART- konsulttia. Kriisiharjoitus sujui muuten hyvin, mutta 3 jäsenmaata ei päässyt osallistumaan harjoitukseen täyspainoisesti teknisten ongelmien vuoksi. Valmisteilla on uusi kriisiharjoitus, johon on tarkoitus ottaa mukaan myös muita tahoja, kuten EFSA:n Scientific Committee ja jäsenmaiden viranomaisia. Työryhmä valmistelee jo skenaarioita ja toimintatapoja vuoden 2011 (maaliskuu) kriisiharjoitusta varten. Tämän vuoden lopulla (10/2010) järjestetään vielä yksi testausharjoitus.

• **Tuontiseminaari - "Workshop on science supporting risk surveillance of import"**

AESAN/EFSA:n järjestämään tuontiseminaariin osallistui n.100 edustajaa Komissiosta, EFSAsta ja jäsenmaista. Suomen edustajana kokouksessa oli Anja Hallikainen. Komissio esitti huolensa aineistojen ja menetelmien puuttumisesta tuontia käsittelevän tieteellisen riskinarvioinnin tekemiseen. Tuontiriskin arvioiminen on EU-alueella tärkeää uusien riskien tunnistamiseksi, esim. kasvitaudit. Keskustelussa esitettiin, että tuontiin ei aina välttämättä liity mitään riskiä ja kaikkia tuotteita on mahdotonta testata.

Lisäksi riskejä ei ole helppo ennakoida, kuten nähtiin esim. melamiinitapauksessa. Pitäisi olla systeemi tai verkosto, joka seuraa ja reagoi tuontiriskejä. Komissio julkaisee workshopin raportin kesäkuussa.

• **Ruoankäyttötietojen kerääminen "Declaration of Advisory Forum on the pan-European Food consumption survey"**

Advisory Forum hyväksyi julistuksen ruoankäyttötietojen keräämiseksi jäsenmaista. Valmistelutyö käynnistyy tänä vuonna ja hankkeeseen pyydetään mukaan jäsenmaista mahdollisimman laajapohjaista edustusta. EFSA:n mukaan rahoitus selvitetään v. 2012 mennessä ja varsinainen aineistojen keräämistyö tehdään v. 2012-17 aikana. EFSA koordinoi EU Menu -hanketta (What's on the Menu in Europe) ja velvoittaa jäsenmaat yhteistyöhön EU-aluetta kuvaavien ruoankäyttöaineistojen, yhtenäisten menetelmien ja muun tiedon keräämiseksi riskinarviointia varten.

• **Biohaz- ja PPR-paneelin esittely**

Biohaz-paneelin laaja-alaista tehtäväkenttää esittelivät Daniel Collins ja Martha Hugas ja PPR- paneelin työtä Tony Hardy ja Herman Fontier. Paneeleista lisätietoa <http://www.efsa.europa.eu>.

• **EFSA:n viestintästrategiaa**

tullaan käsittelemään 17-18.3. johtokunnan kokouksessa. Jäsenmaat arvioivat EFSA:n viestintää liian tekniseksi ja kohderyhmän tarkentaminen olisi toivottavaa. Lisäksi viestinnässä pitäisi tuoda esiin enemmän myös arvioitsijoiden ja hallitsijoiden näkökantoja. EFSA:n toivottiin panostavan enemmän myös sosiaaliseen mediaan. DE ei pitänyt tiedotteiden tekemistä parhaana mahdollisena tiedottamisen muotona ja esitti, että EFSAa rooli näkyisi viestinnässä tehokkaammin sen töiden/toiminnan käyttämisenä viitteenä eri yhteyksissä. Asiakkaan parempi tunnistaminen on myös tärkeää ja se, että viestintä suunnataan aihekohtaisesti sille ryhmälle, joka kulloinkin on asian kanssa tekemisissä. **EFSA Journal** on otettu positiivisesti vastaan ja EFSA toivoo jäsenmailta palautetta, arviointi tehdään 6 kk kuluttua.

• **Jäsenmaiden esille nostamia asioita**

Norja kertoi aminohappojen käytöstä lisäaineina ja kysyi onko jäsenmaissa tai EFSAssa suunniteltu aiheesta riskinarviointia. Saksassa on tehty aminohappojen käytöstä 15 v. sitten arviointi ja myös Ranska on antanut aminohappojen käytöstä lausunnon, jonka mukaan lisäainekäyttöön saattaa liittyä riski. **Kypros** esitteli boorin saantia ja korkeita booripitoisuuksia Georgiasta tuodussa mineraalivedessä. EFSA:n on antanut v. 2005 lausunnon asiasta ja ehdotti että Kypros tekisi oman kansallisen riskinarvioinnin boorin saannista ottaen huomioon mineraaliveden kulutuksen ja erityisesti vanhusten ja lasten päivittäisen boorinsaannin ylärajan ylittymisen. **Alankomaat** kertoi v. 2005 alkaneista ja yhä uudelleen maassa puhjenneista ja leviävistä (v. 2008-09) Q-kuumeautitapauksista (vuohet, lampaat). Lisäksi kuultiin taudin vastustustoimenpiteistä (rokotus) sekä Q-kuumeeseen samanaikaisesti liittyvistä ihmistautitapauksista. Komissio on pyytänyt EFSA:ta lausuntoa Q-kuumeesta ja se julkaistaneen v. 2010 huhtikuussa. EFSA on suunnannut myös art.36 rahoitusta Q-kuumeen selvittämiseen, kerännyt aineistoja liittyen zoonosiraportointiin ja pyytänyt ylimääräisellä kyselyllä jäsenmaista aineistoa/tietoa. **Suomi** kertoi elintarvikkeiden asetaldehydituloksista, syöpä-luokituksen nostamisesta 1-luokkaan ja Suomessa tulosten aiheuttamasta julkisuudesta. Muissa jäsenmaissa asetaldehydi ei ole herättänyt huomiota/keskustelua eikä elintarvikkeissa esiintyvää asetaldehydiä alkoholijuomiin verrattuna pidetty suurena vaarana. EFSA ei nähnyt tarvetta antaa lausuntoa asetaldehydistä ja ehdotti, että jäsenmaat laittaisivat ekstranettiin (IEP) asetaldehydituloksia. Saksa ilmoitti, että sillä on elintarvikkeisiin liittyvää asetaldehydiaineistoa ja lupasi toimittaa sitä IEP:hen. **Unkari** kertoi mykotoksiineista ja erityisesti DONien esiintymisestä valkoisessa leivässä ja sen aiheuttamasta akuutista toksisuudesta. Asia on politisoitunut ja herättänyt mediassa laajaa huomiota. DONin esiintymistä ruoassa ja valkoisessa leivässä oli mallinnettu erilaisilla malleilla. **Saksa** järjestää 19-20.4. kokouksen hormoneja häiritsevistä aineista (endocrine disrupters). Useat maat esittivät, että EFSA:n tulee ottaa johtava rooli ja aloittaa hormoneja häiritsevien aineiden luokitustyö, koota tietoa aineista ja niiden esiintymisestä elintarvikkeissa sekä avata keskustelu hormoneja häiritsevien aineiden toksikologisista vaikutuksista alhaisella altistustasolla tai siitä, pitäisikö hormoneja häiritsevät aineet poistaa ruoasta. EFSA julkaisee hormoneja häiritsevistä aineista teknisen raportin ja IEP:hen pyydetään lataamaan asiasta tietoa. Seuraavassa Advisory Forum'in kokouksessa asia otetaan uudelleen esiin. **Ranska** päivitti bisfenolilänteen. Äidinmaidon bisfenolianalyysit tehdään parhaillaan AFFSAssa ja menetelmää aiotaan validoida pienille pitoisuuksille. AFFSA tutkii bisfenolin migraatiota astioista, joissa on lämmitetty maitoa ja vettä. Data on ollut vaikeasti tulkittavissa ja päivittäisen annoksen merkityksestä ei ole selvyttä. Myöskään korvaavista materiaaleista ei ole vielä tarpeeksi tietoa. Viestintä bisfenolin haitoista ja toksisuudesta on myös ongelmallista. DK ilmoitti, että bisfenoli on Tanskassa kielletty lasten tuttipullojen

raaka-aineena ja tuotteissa, jotka joutuvat ruoan kanssa tekemisiin. EFSA vetosi jäsenmaihiin ja yhteistyöhön saada aineistoa riskinarviointia varten. FR on julkaissut menetelmän ja kirjallisuuskatsauksen ja EFSA:n ekstranetissä on bisfenoli-sivusto, jonne jäsenmaita pyydetään lataamaan tietoa uusista tutkimuksista.

• EFSA esitykset/päivitykset

Emerging Risk. Tobin Robinson esitteli aineistojen keruuseen liittyvää työtä kuten RASFin, Eurostat'in sekä UN Comtrade'n trendejä ja mediaseurantaa (90 000 artikkelia). Eri lähteitä on ollut 73 säännöllisessä seurannassa ja niistä 21 on osoittautunut käyttökelpoiseksi. Tulevaisuudessa tarvitaan parempia valtuuksia työryhmän jäsenille, jotta he pääsisivät käsittelemään alkuperäisiä aineistoja. Komission DGER-ryhmän, EFSA:n paneelien ja sidosryhmien (teollisuus, kuluttajat; StaCG-ER) kanssa tullaan tekemään yhteistyötä ja ensimmäinen tapaaminen järjestetään maaliskuussa. EMRISK- verkosto tullaan perustamaan myös kevään aikana. Menetelmiä tulevien riskien tunnistamiseksi kehitetään ja niitä tullaan esittelemään 24-25.6. järjestettävässä kokouksessa. DK ja FR kysyvät Komission roolista ja kuka ratkaisee (COM vai EFSA), onko tuleva riski akuutti, koska jäsenmaat ovat niin erilaisia. EFSA:n edustaja vastasi, että EMRISK yksikön tehtävä on vasta alkanut ja tietolähteitä käydään läpi ja relevanttia tietoa suodatetaan. EFSA kehotti käyttämään ekstranettiä (IEP) tiedonvaihtofoorumina.

IT working group'in työ on keskittynyt tietovaraston suunnitteluun ja jäsenmaille suunnatun kyselyn purkamiseen. Siinä suurin osa (90-98%) oli kiinnostunut käyttämään oman maansa, muiden jäsenmaiden, EFSA:n ja EUn dataa omaan käyttöönsä. Kysely/hakutyökalun käytöstä sekä jäsenmaan aineistoon että EUn dataan oli kiinnostunut 63-71% vastanneista. Vastaajat olivat myös kiinnostuneita oman ja muiden jäsenmaiden ruoankäyttötietojen saamisesta arviointeihinsa. **Koulutusraportti** antaa yleiskuvan EFSA:n järjestämästä koulutuksesta ja siinä listataan eri jäsenmaiden tarjoamat koulutustapahtumat. Käytännön esimerkkeihin liittyvää koulutusta tarvitaan samoin kuin termien selkeyttämistä. Koulutusta voisi/pitäisi järjestää art. 36. konsortion avulla. Koulutuksen sisältöä tulisi miettiä, kenelle koulutus suunnataan ja EFSA voisi kouluttaa jäsenmaiden edustajia, jotka sitten pitäisivät koulutustapahtumia omissa jäsenmaissaan. **Focal Point**- kokouksessa käsitellyistä aiheista on erillinen KM Siekkisen matkakertomus. www.evira.fi. Monet Advisory Forumin jäsenet pitivät FP:tä hyvänä mallina, joka huomioi myös alueelliset erot ja suurissa maissa tiedonvaihto paranee. **Art 36 rahoitusta** ja menettelyjä verrattaessa voidaan todeta, että hankintatarjoukset ovat joustavampia toteuttaa, ne ovat pienempiä projekteja ja rahansaannin onnistumisprosentti on korkeampi kuin apurahoiissa. FR piti art 36 apurahajärjestelmää hyvänä ja tiedusteli hankintakilpailun laatuksia. EFSA:n internetsivuilla on tietoa EFSA:n henkilöstölle ja apurahansaajille tehdystä kyselystä ja raportti tutkimusrahoituksesta ja hanketarjouksiin liittyvistä asioista.

Työryhmät ja datankeräys. Aspartaami- työryhmä oli käynyt läpi n.1200 artikkelia raporttia varten ja aineiston tilastollisia analyysejä valmistellaan. Review-raportti ei sisällä suosituksia. Aspartaami on epätyypillinen tapaus ja sen haitoista tiedotettaessa tullaan tarvitsemaan läpinäkyvää riskiviestintää. UK ilmoitti tekevänsä aspartaamin käytön vaikutuksista 42 koehenkilöllä pilottitutkimuksen, josta saadaan tuloksia v. 2010 lopussa. Nanoteknologiaverkosto perustetaan kevään aikana ja EFSA pyytää nimittämään virallisen edustajan verkostoon, jossa painotetaan tutkimusta ja tiedonkeräämistä. Jäsenmaita muistutettiin jälleen datankeräämisen määräyksistä, joista tullaan vielä keskustelemaan Komission kanssa ja toukokuun Advisory Forumin kokouksessa. Human health risk-benefit assessment of foods -työryhmä on saanut työnsä valmiiksi ja esittää suosituksensa mm. menetelmien käytöstä, toksikologisen, ravitsemuksellisen ja epidemiologisen datan käytöstä, koe-eläintulosten ekstrapoloinnista ihmisiin. EFSA julkaisee nettijutun aiheesta ja pyytää yleisöltä kommentteja ohjeistosta, joka hyväksyttäneen kesäkuun lopussa. EFSA:n edustaja kertoi, että vuoden 2005 jälkeen analysoidut ruoan ja rehujen Dioxiinin monitorointitulokset on koottu raporttiin, joka toimitetaan Komissiolle. EFSA pyytää jäsenmaita toimittamaan melamiini-migraatiodataa erityisesti happamista ruoista, joita on testattu melamiini-formaldehydistä valmistetuissa ruoka-astioissa.

Advisory Forumin seuraava kokous on 19-20.5.

JAKELU: Eviran jory, MMM/M. Aho, Suomen kuluttajaliitto/S. Turunen, Focal Point/KM Siekinen